

## Kiến vàng trừ sâu hại cây ăn quả

Trong thực tế SX, tại các vườn cây ăn quả phát sinh nhiều loại côn trùng gây hại cây trồng. Người nông dân đã sử dụng thuốc BVTV để phun trừ nhiều lần dẫn đến làm giảm quần thể thiên địch, trong đó có kiến vàng.

Kiến vàng là nhóm côn trùng có ích có khả năng khống chế và tiêu diệt nhiều loại côn trùng gây hại, chúng sống theo bầy đàn, trong tổ kiến vàng bao gồm kiến thợ lớn, kiến thợ nhỏ, kiến đực và kiến chúa.

Kiến vàng hiện diện quanh năm trong vườn cây ăn quả với mật số rất cao, tuy nhiên mật độ có biến động qua các tháng trong năm, tổ kiến vàng xuất hiện nhiều nhất vào đầu mùa mưa. Kiến vàng có khả năng khống chế sự bộc phát sâu vẽ bùa, rầy mềm, rệp sáp và các loại nhện gây hại, bọ xít cam, sâu bướm phượng, sâu đục vỏ trái trong vườn cây có múi.

Kiến vàng còn tiêu diệt cả rầy chổng cánh, loài côn trùng môi giới truyền bệnh greening. Kiến vàng cũng thích sinh sống trên các vườn cây ăn trái khác như xoài, mận, ổi, đào... và một số cây trồng khác như cây trám bầu và nhiều cây thân gỗ khác. Để bảo vệ vườn cây ăn quả có múi và tăng quần thể kiến vàng, nên trồng xung quanh vườn bằng các loại cây ăn trái và cây trồng khác mà chúng ưa thích, đó chính là cầu nối cho đàn kiến vàng xâm nhập vào vườn cây ăn quả tập trung.

Thực tế cho thấy, những vườn cây ăn quả được nuôi kiến vàng thì mật độ sâu hại giảm, quả đẹp và bóng hơn so những vườn không nuôi và nhân thả kiến vàng.

Tuy nhiên, kiến vàng không ăn được những loại sâu có lông, có gai và có tập tính tấn công con người khi động chạm đến môi trường sống của nó, vết cắn gây tổn thương nhẹ và cảm thấy đau buốt, vì khi cắn kiến vàng tiết ra dịch acid gọi là acid formic, không gây độc. Do vậy kiến vàng được xếp vào lớp côn trùng thuộc họ Formicidae.

Điều kiện thời tiết như mưa to, gió lớn ảnh hưởng đến đời sống và sinh hoạt kiến vàng. Mưa gió thường xuyên có thể làm rách tổ, gãy tổ và làm kiến trôi xuống đất. Vào mùa khô, mùa lạnh kiến vàng phát triển kém, có lẽ do cây cối bớt tươi tốt, một số cây rụng lá, ít sâu hại, kiến vàng thiếu thức ăn.

Ngày nay, do yêu cầu SX an toàn và chất lượng sản phẩm, nhiều địa phương đã nhân nuôi và thả kiến vàng trong vườn cây ăn trái để khống chế sự bùng phát của sâu hại.

Tuy nhiên, để nhân nuôi kiến vàng cần phải có những kỹ thuật và hiểu biết cơ bản. Nên thu thập những tổ kiến lá còn xanh, có độ to trung bình 20 cm trở lên, cấu tạo bởi 2 lớp lá vì những tổ này dễ có kiến chúa hơn và thả ít nhất 2 tổ vào các ngã ba, ngã tư của cây gần ngọn. Có thể căng dây từ cây có kiến vào vườn để kiến di chuyển sang khi trong vườn có thức ăn cho chúng. Kiến hôi tiêu diệt kiến vàng nên trước khi thả kiến vàng vào vườn phải dùng bã để diệt kiến hôi. Kiến vàng mới và kiến vàng sẵn có trên cây cũng xung khắc nhau ác liệt, chúng sát hại lẫn nhau và trong lúc “chiến đấu” chúng tiết ra chất acid formic làm cho cành cây bị rám vỏ sau đó khô đi và bị chết, nên phải diệt kiến vàng cũ trong vườn trước khi thả kiến

vàng mới. Nếu không diệt được hết kiến cũ trong vườn thì phải thả kiến mới từ trên xuống để kiến mới xua đuổi kiến cũ xuống dưới gốc cây.

Để tránh kiến đánh diệt nhau, khi thu thập các tổ kiến cùng một cây và để chúng vào cùng một túi. Kiến chúa, kiến đực và kiến thợ đều có mật số cao nhất từ tháng 7 đến tháng 10 nên khoảng thời gian này thích hợp để thu thập tổ kiến và thả vào vườn mới. Cần phải cho kiến vàng ăn thêm bằng cách treo ruột gà, đầu cá... lên cây, nhất là trong mùa khô, mùa lạnh chúng thiếu thức ăn sẽ bỏ đi. Ngoài ra có thể để cơm nguội vào giá đỡ treo lên cây để cung cấp thêm thức ăn cho kiến. Chăm sóc và bảo vệ đàn kiến vàng bằng cách hạn chế tối đa việc sử dụng thuốc BVTV, chỉ phun thuốc khi thật sự cần thiết, sử dụng thuốc ít độc đối với kiến và phun thuốc vào chiều mát, lúc đó kiến đã chui hết vào tổ. Không phun trực tiếp lên tổ và không phun liên tiếp nhiều ngày hoặc có thể làm dây căng dẫn dụ kiến ra các cây làm rào chắn xung quanh vườn thì tác động của thuốc hóa học đối với kiến không đáng kể. Nên sử dụng dầu khoáng để phun một số loài sâu hại phát sinh và gây hại phổ biến như sâu vẽ bùa, nhện, rệp sáp... sẽ không tác động đến mật số kiến vàng và đảm bảo an toàn thực phẩm